

# Μνήμη ενός παλιού, χαμένου κόσμου

Η ελληνοεβραϊκή οικογένεια των Μινέρμπο, με καταγωγή από την Ιταλία και ρίζες που φτάνουν στο Λονδίνο του 12ου αιώνα

**ΝΤΟΝΑ-ΛΙΛΙΑΝ ΚΑΠΟΝ**  
**Το αίνιγμα - Από τον Τόμας Μπέκετ**  
**στην Αθήνα του 21ου αιώνα**  
 εκδ. Καπόν, 2020, σελ. 232

της **ΕΥΗΣ ΜΑΛΛΙΑΡΟΥ**

«Εγώ δεν είμαι ούτε δεξιά ούτε αριστερή. Είμαι μια Εβραία κυνηγημένη που σώθηκε χάρη στην αυτοθυσία κάποιων καλών φίλων. Δεν θα μπορούσα παρά να ανταποκριθώ στο κάλεσμα ανθρώπων που κινδύνευαν. Επραξα το καθήκον μου και δεν μετανιώνω. Αν νομίζετε ότι πρέπει να με τιμωρήσετε γι' αυτό, δεν έχετε παρά να το πράξετε». Αυτά ήταν τα λόγια της Μαζαλτόβ-Μαφάλντα Μινέρμπο, μητέρας της συγγραφέως Ντόνα-Λιλίαν Καπόν, όταν κατά τον Εμφύλιο χωροφύλακας την οδήγησε στο τμήμα για ανάκριση με την κατηγορία ότι περιέθαλψε έξι κυνηγημένους κομμουνιστές στην οδό Λυσικράτους 12, στους Στύλους του Ολυμπίου Διός. Οικία στην οποία διέμεναν ακόμα οι Καπόν, αφού υπήρξε στα χρόνια της Κατοχής κρησφύγετό τους.

Σε ένα βιβλίο-τεκμήριο της πολιτισμικής κληρονομιάς του ελληνικού εβραϊσμού, η Ντόνα-Λιλίαν Καπόν, απόγονος παλιάς ελληνοεβραϊκής οικογένειας με καταγωγή από την Ιταλία, αναζητάει τις ρίζες της μητέρας της Μαζαλτόβ-Μαφάλντα Μινέρμπο (επώνυμο Μινέρβου στα μισά του 20ού αιώνα). Παρουσιάζει γενεαλογικά δένδρα που φτάνουν στις απαρχές των Μινερβί, ξεκινώντας από τη συ-

γένειά τους με τον αρχιεπίσκοπο του Καντέρμπουρι, Τόμας Μπέκετ. Διατρέχοντας τους αιώνες, η συγγραφέας θα αναδείξει ιστορικές πτυχές που συνδέονται με το ευρωπαϊκό παρελθόν της εβραϊκής Διασποράς. Μαρτυρίες φέρνουν στο φως την πορεία προς την ακμή και κατόπιν την καταστροφή

**Μαρτυρίες φέρνουν στο φως την πορεία προς την ακμή και κατόπιν την καταστροφή της εβραϊκής κοινότητας των Χανίων στην Κρήτη, τον Ιούνιο του 1944.**

της εβραϊκής κοινότητας των Χανίων στην Κρήτη, όταν τον Ιούνιο του 1944 το πλοίο «Τάναϊς» βυθίζεται από βρετανικό υποβρύχιο, καθώς μετέφερε τις εβραϊκές οικογένειες με σκοπό την εξόντωσή τους στα ναζιστικά στρατόπεδα. Στο πλαίσιο της έρευνάς της, η Ν.-Λ. Καπόν επισκέπτεται το Μουσείο Palazzo Medici-Riccardi της Φλωρεντίας το 2002. Ανάμεσα στα εκθέματα παρατηρεί ένα κεραμικό πιάτο που το κοοτούν φτερά παγωνιού και τρία ασπόμενα ξιφιοποθετημένα στο κέντρο, υπό μορφή βεντάλιας. Αυτός είναι ο θυρεός των Μινερβetti, οικογένειας που ιστορικά εμφανίζεται στη Φλωρεντία από την εποχή της ιταλικής Αναγέννησης. Ξεκλειδώνει



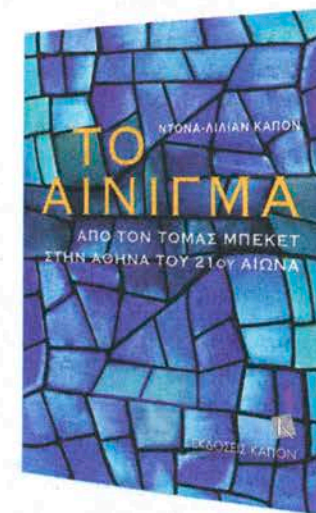
**Φωτογραφία** της οικογένειας του Χαΐμ Μινέρμπο στα Χανιά (περ. 1905). Η οικογένεια είχε μουσική παράδοση προτού ακόμα εγκατασταθεί στον ελληνικό χώρο, ερχόμενη από την Ιταλία. Κάτω δεξιά διακρίνονται τα παιδιά του Μάρκου Μινέρμπο, Μωυσής και Βικτώρια. Το βιβλίο είναι τεκμήριο της πολιτισμικής κληρονομιάς του ελληνικού εβραϊσμού.

έτσι «το αίνιγμα»: η σύνδεση του γενεαλογικού κλάδου των Μινέρμπο με τους Μινερμπέτι, αγγλικής καταγωγής.

Οι γονείς του Τόμας Μπέκετ (πατέρας Gilbert, μητέρα Matilda), Νορμανδοί εβραϊκής καταγωγής, ασπάστηκαν τον Καθολικισμό και διέμεναν στο Λονδίνο. Ο βασιλιάς της Αγγλίας Ερρίκος Β΄ χρίζει τον επιστήθιο φίλο του Μπέκετ αρχιεπίσκοπο του Καντέρμπουρι το 1162. Όμως ο Μπέκετ αρνείται να υπογράψει τους νόμους του Κλάρεντον που περιόριζαν τη δύναμη της Εκκλησίας, με αποτέλεσμα την άγρια δολοφονία του μέσα στον Καθεδρικό του Καντέρμπουρι στις 29 Δεκεμβρίου 1170. Η σκηνή απεικονίζεται σε βιτρώ

του ναού. Ο Ερρίκος Β΄, υπεύθυνος για τον θάνατό του, μετανοεί. Ο Πάπας Αλέξανδρος Γ΄ τον ανακηρύσσει άγιο το 1172. Μέλη της οικογένειας του Μπέκετ μεταναστεύουν στην Ιταλία, φέροντας όνομα παραφθαρμένο σε Μινερβetti (minor becket). Ο θυρεός τους με τα τρία σπαθιά συμβολίζει το μαρτύριο του ένδοξου προγόνου.

Οι Μινέρμπο, λόγω της δραστηριοποίησής τους στο εμπόριο με την Εγγύς Ανατολή, μετακινήθηκαν στον ελληνικό χώρο κατά τον 17ο αιώνα. Ο Sergio Izhak Mincerbi, τέως πρέσβης του Ισραήλ στην Ευρωπαϊκή Ένωση, στο βιβλίο του «I Mincerbi di Ferrara» («Οι Μινέρμποι της Φεράρας») - Λι-



Ν.-Λ. Καπόν παραθέτει μια μικρή πινακοθήκη αντιπροσωπευτικών προσωπικοτήτων της οικογένειας των Μινέρμπο στην Ιταλία. Η Clementina de Minerbi παντρεύεται τον Leone Hirschel από το Αμβούργο, στον οποίο ανήκε το τελωνείο του λιμανιού της Τεργέστης. Στο δημοφιλές φιλολογικό και μουσικό σαλόνι τους σύχναζε ο Τζουζέπε Βέρντι, ο οποίος τους αφιερώνει την όπερά του «Stiffellio», που κάνει πρεμιέρα στο ιδιοκτησίας τους μουσικό θέατρο Teatro Nuovo (Teatro Verdi).

## Η Δημοτική Αγορά Χανίων

Σημαντική πληροφορία είναι πως ο θείος της συγγραφέως Λεόν Αλμπερτ (1878-1961), γιος της Μαργαρίτας-Πέρλα Μινέρμπο, κάτοικος Μιλάνου, ταυτόχρονα με τις εισαγωγές - εξαγωγές είχε δραστηριοποιηθεί και στην ανάληψη δημόσιων έργων. Η Δημοτική Αγορά Χανίων ήταν δική του έμπνευση, σχεδιασμένη πάνω στα πρότυπα των αντίστοιχων ιταλικών αγορών. Την υλοποίησε σε συνεργασία με τον Δήμο Χανίων, συμμετέχοντας στη χρηματοδότηση του έργου μαζί με την Τράπεζα Κρήτης.

Σήμερα, η επαναλειτουργία της συναγωγής Ετζ Χαΐμ στα Χανιά και η αποπεράτωση της λειτουργίας του Μουσείου Ολοκαυτώματος στη Θεσσαλονίκη αποτελούν τη διάσωση της μνήμης ενός χαμένου κόσμου, κομμάτι του οποίου ήταν και οι τελευταίοι Μινέρμπο του ελληνικού χώρου.

βόρνο 2015) αναφέρει την παρουσία του Anraham Mincerbo στην Κέρκυρα το έτος 1687. Ο παππούς της συγγραφέως Μωυσής Αβραάμ Μινέρμπο γεννιέται στη Ζάκυνθο το 1864 και πεθαίνει στα Χανιά το 1938.

Το πολυκατάστημά του στα Χανιά στεγάζεται σε ένα τριώροφο ξύλινο (τουρκικό) κτίσμα, στο Σαντριβάνι, το οποίο και ανακαινίζει. Το «Au Bon Marche» εμφανίζεται σε διαφημιστικές καταχωρίσεις που έχουν διασωθεί στον Τύπο περί τα τέλη του 19ου αιώνα. Εκεί καταγράφεται μια τεράστια ποικιλία εμπορευμάτων προερχόμενων από Δύση και Ανατολή, δείχνοντας το πρωτοποριακό πνεύμα του επιχειρηματία Μινέρμπο. Η